

El diari d'Anna Frank

Adaptació teatral de **Frances Goodrich i Albert Hackett**

Introducció / Salvador Bataller

TEATRE

bromera

ACTE PRIMER

ESCENA PRIMERA

(En alçar-se el teló, l'escena és buida. Està fent-se de nit en un dia del mes de novembre de mil nou-cents quaranta-cinc. Desordre, abandonament, pols, brutícia... s'apoderen de les habitacions. Les cortines estan esquinçades i, a l'estança principal, les cadires i la taula són per terra. S'obri la porta d'accés i apareix el SR. FRANK, que acaba de pujar l'escala fatigosament. Es para i, durant un instant, ho observa tot amb deteniment. El senyor Otto Frank és un home de mitjana edat, amable, culte. En la seua manera de parlar es noten restes d'accent alemany. No du barret i tant el tern com l'abric es veuen molt desgastats. Es nota que està molt feble i, potser, malalt. Fa un esforç sobrehumà per controlar-se. Després d'uns segons, acaba de pujar els graons i creua lentament l'habitació per deixar damunt del sofà una bossa de viatge de tela que duia a la mà. Obri la porta que dona al dormitori de la dreta i quasi de seguida, sobtadament, la tanca. Se n'allunya, pensarós. Des de fora arriba el so del rellotge, que toca les sis. El SR. FRANK va cap a la finestra que hi ha

darrere de les escales d'entrada i mira cap a l'exterior. La sirena d'un vaixell sona en la llunyania. El SR. FRANK camina per l'habitació i s'atura davant d'una bufanda que penja d'un clau. És una bufanda teixida a mà i de molts colors. La mira una estona amb tendresa i després se la posa al coll. A l'exterior, se sent el so d'un orgue de maneta i les veus de xiquets que juguen i es barallen. El SR. FRANK torna cap a la bossa de viatge i, en veure alguna cosa a terra, s'inclina per recollir-la. És un guant blanc de dona. De sobte, tot el seu valor i el seu control desapareixen i es posa a plorar, amb el cap entre les mans. Se senten passes d'algú que puja l'escala. És MIEP GIES, una xica holandesa molt simpàtica que està arrapant l'equador de la vintena. Està embarassada. El seu aspecte dona a entendre capacitat i molt de coratge. La seua actitud cap al SR. FRANK és compassiva i protectora. En va ser la secretària, fa anys. Porta posats un barret i un abric; està a punt d'anar-se'n a casa. Del coll, li penja una creueta de plata.)

MIEP. *(Pujant per l'escala.)* Es troba bé, senyor Frank?

SR. FRANK. *(Controlant-se ràpidament.)* Sí, Miep, sí.

MIEP. Tots els treballadors se n'han anat a casa. Són més de les sis. No es quede ací dalt, senyor Frank. Què guanya torturant-se d'aquesta forma?

SR. FRANK. He vingut a dir adéu a tot açò. Me'n vaig, Miep.

MIEP. Què vol dir? Se'n va? On?

SR. FRANK. Encara no ho sé. No ho he decidit.

MIEP. (*Amb tendresa.*) Senyor Frank, vosté no se'n pot anar d'ací! Açò és sa casa! Amsterdam és sa casa! I el seu negoci també l'espera ací! El necessitem amb nosaltres. Ara que la guerra ha acabat hi ha tantes coses a fer...

SR. FRANK. No podria quedar-me a Amsterdam, Miep. Allà on vaig trobe records dolorosos. La casa on vivim, l'escola, l'orgue de maneta del carrer... (*Calla un segon per escoltar l'orgue.*) Ja no sóc aquella persona que tu coneixies, Miep. M'he convertit en un vell amargat. (*Perd el control i comença a plorar.*) Perdona'm, no t'hauria de parlar d'aquesta forma. Amb tantes coses com has fet per nosaltres; després de tot el patiment que...

MIEP. No, no! Res de patiment. No hi ha res a dir del nostre patiment. (*Mentre parla plega la cadira de terra.*)

SR. FRANK. Sé molt bé tot el risc que heu hagut d'afrontar per protegir-nos, tant tu com el senyor Kraler. I totes les coses que heu fet per ajudar-nos. Ho recordaré mentre visca. (*Recorre per última vegada l'habitació amb la mirada i es disposa a eixir.*) Anem, Miep. (*Va cap a l'escala, després recorda que ha deixat la bossa al sofà i torna a buscar-la.*)

MIEP. (*S'acosta a un armari.*) Senyor Frank, ha vist això? Són papers seus. (*Li porta un grapat de papers i li'ls ensenya.*) Els vam trobar a terra després que... Després que se n'anaren.

SR. FRANK. Crema'ls! (*Obri la bossa i hi guarda el guant.*)

MIEP. Però, senyor Frank, ací hi ha cartes i notes i...

SR. FRANK. Crema-ho! Crema-ho tot.

MIEP. Això també? *(Li dona un llibre folrat de vellut.)*

SR. FRANK. *(Amb molta tendresa.)* El diari d'Anna. *(Obri el diari i comença a llegir.)* «Dilluns sis de juliol de mil nou-cents quaranta-dos». *(A MIEP.)* Mil nou-cents quaranta-dos. Serà possible, Miep? Només han passat tres anys. *(Seu al sofà mentre continua llegint.)* «Benvolgut diari, com que acabarem fent-nos molt amics, començaré contant-te algunes coses de mi. Sóc Anna Frank. Tinc tretze anys i vaig nàixer a Alemanya el dotze de juliol de mil nou-cents vint-i-nou. Com que la meua família és jueva, vam haver d'emigrar a Holanda quan Hitler va arribar al poder.

(Mentre el SR. FRANK llegeix amb veu emocionada, una altra veu s'uneix suaument a la seua, com si vinguera del més enllà. És la VEU D'ANNA.)

SR. FRANK i ANNA. Mon pare hi va posar en marxa un nou negoci: la importació d'espècies i herbes aromàtiques. Les coses van anar bé per a nosaltres fins al mil nou-cents quaranta. Després vingué la guerra, la derrota holandesa *(Passa la pàgina.)* i l'arribada dels alemanys. Aleshores tot es va posar pitjor per als jueus.»

(Els llums han anat apagant-se lentament fins arribar a la foscor total. Simultàniament, la veu del

Sr. FRANK va extingint-se i la VEU D'ANNA s'apodera de l'escena a les fosques.)

VEU D'ANNA. No podíem fer açò ni fer allò. Forçaren el pare a deixar el seu negoci i ens van obligar a portar l'estrella groga cosida sobre la nostra roba. Jo, per la meua part, els vaig haver de donar la meua bicicleta. I ja no vaig poder anar més a l'escola pública holandesa, ni al cine, ni anar en cotxe, ni tan sols en tramvia, i un milió de coses més. Però d'una manera o d'una altra, els xiquets sempre ens ho arreglàvem per divertir-nos. Ahir, el pare em va comentar que ens havíem d'amagar, encara que no va voler dir-me on. Aquest matí, a les cinc, la mare m'ha despertat i m'ha dit que em vestira de pressa i que em posara tota la roba que poguera, damunt de més roba, perquè resultaria molt sospitós que anàrem pels carrers amb maletes. Només quan ens hem posat en camí he sabut on anàvem. El nostre amagatall havien de ser les golfes de l'edifici on el pare havia tingut el seu negoci. *(L'escena s'il·lumina lentament mentre la VEU D'ANNA va apagant-se a poc a poc.)* Unes altres persones vindrien amb nosaltres: els Van Daan i el seu fill Peter. El pare coneixia bé els Van Daan, però nosaltres no els havíem vist mai.

(En la llunyania, se sent la sirena d'un vaixell.)

ESCENA SEGONA

(De bon matí, un dia de juliol de mil nou-cents quaranta-dos. Ara, ja no hi ha les fotografies que hi havia al principi, ni un mapa de guerra, ni la planta morta, ni la labor de punt. Les habitacions han estat preparades per a viure-hi. Els llits estan fets, els llums al seu lloc i els mobles ben parats. Les cortines de separació estan parcialment corregudes i, encara que no són noves, estan en bon estat.

Els tres membres de la família Van Daan esperen que arriben els Frank. El SR. VAN DAAN és un home corpulent, que passa bastant de la quarantena. Va d'una part a l'altra de l'habitació, mentre fuma nerviós. El barret que du és elegant i la roba és cara i ben confeccionada.

La SRA. VAN DAAN seu al sofà, aferrada a les seues possessions: una caixa de barrets, una bossa i una maleta de vímet. És una dona molt atractiva que a penes passa dels quaranta. Damunt del vestit porta un abric de pells.

PETER VAN DAAN és dret, al costat de la finestra de l'habitació de la dreta; mira cap al carrer. És un jove de setze anys, una miqueta tímid i maldestre. Porta una jaqueta llarga, pantalons d'estil

holandés i una gorra. Als seus peus hi ha una gàbia per a transportar el seu gat.

L'estrella groga de David apareix visiblement col·locada a la roba de tots. La SRA. VAN DAAN esternuda. El SR. VAN DAAN se sobresalta, la mira i, després, observa el seu rellotge. Ella s'alça i camina nerviosa.)

SRA. VAN DAAN. Els ha passat alguna cosa, n'estic segura!

SR. VAN DAAN. (*Acostant-se-li.*) Vinga, Kerli, tranquil·litza't!

SRA. VAN DAAN. El senyor Frank va dir que, a tot estirar, arribarien ací a les set. Va dir que...

SR. VAN DAAN. Han de recórrer més de tres quilòmetres a peu. No deus pensar que...

SRA. VAN DAAN. (*Interrompent-lo.*) Els han agafat. (*Se sent com s'obri la porta de baix.*) Això ha passat: els han detingut.

(El SR. VAN DAAN indica a la seua dona que arriba algú.)

SR. VAN DAAN. Ho veus? Ja estan ací!

(El SR. FRANK puja per l'escala. Sembla molt més jove que en l'escena primera. Els seus moviments són àgils i transmet confiança en ell mateix. Porta abric i du en les mans el seu barret i una caixa de cartó.)

SR. FRANK. (*Va cap als VAN DAAN i els dona la mà.*)
Senyora Van Daan, amic Van Daan, Peter... Massa policia verda²⁶ pels carrers. Hem hagut d'allunyar-nos-en fent una volta més llarga.

(Pugen per l'escala MIEP, que ara no està embarassada, MARGOT, el SR. KRALER i la SRA. FRANK. El SR. KRALER porta dues carteres. Amb un lleuger moviment de cap, saluda els VAN DAAN, es dirigeix cap a les prestatgeries del fons esquerre i revisa les coses que hi ha. MIEP i MARGOT van cap al centre de la taula. A la part de la dreta, MIEP deixa la roba que porta en una maleta de vímet, mentre a la part esquerra MARGOT deixa una bossa de pell sintètica i una altra bossa de mà. MARGOT té divuit anys, és una xica molt atractiva, tranquil·la i tímida. La SRA. FRANK és una mare jove, de comportament refinat i molt reservada. Com el seu marit, té un lleuger accent alemany. Damunt la roba dels Frank destaca l'estrella groga de David. El SR. KRALER és un simpàtic holandès amb molt bon cor, en qui poden confiar. Porta un audífon a l'orella.)

SRA. FRANK. (*Crida des de dalt, al pis inferior.*) Anna?

26. La policia verda –Grüne Polizei, com la denominaven popularment els holandesos, pel color del seu uniforme– era un cos de la policia adscrit a les forces d'ocupació alemanyes a Holanda.

(ANNA puja per l'escala saltant alegrement. Té tretze anys, es mou àgilment, mostra curiositat per tot i es nota que és molt impulsiva. Porta una cartera escolar a la mà i vesteix una capa i calçatins alts de llana.)

SR. FRANK. *(Continua les presentacions.)* La meua dona, Edith. El senyor i la senyora Van Daan. *(La SRA. FRANK s'hi acosta i els dóna la mà afectuosament.)* El seu fill, Peter; les meues filles, Margot i Anna.

(ANNA s'acosta al senyor i la senyora VAN DAAN i, en donar-los la mà, fa una lleugera reverència. Després comença una volta d'inspecció per tota la seua nova llar, i acaba pujant a la cambreta de dalt. MIEP deixa un termos amb llet damunt del banc on hi ha la pica.)

SR. KRALER. Sent molt que estiga tot tan desordenat.

SR. FRANK. Per favor, no es preocupe. A més, nosaltres tindrem temps de sobra per a arreglar-ho.

(El SR. KRALER entra a l'habitació de la dreta i deixa les carteres a terra, al costat de la calaixera.)

MIEP. *(Assenyala l'armari que hi ha sota la pica.)* Ací hem posat les reserves d'aliments que va enviar. Les medicines en aquest costat, el sabó allà, la roba dels llits...

(El Sr. FRANK deixa el seu barret damunt el repeu de la ximenera i s'acosta als prestatges on està MIEP. Hi acudeix també la SRA. FRANK. MARGOT porta una bossa de menjar a l'armari de la pica i hi guarda algunes coses.)

SR. FRANK. Gràcies, Miep.

MIEP. *(Va cap a l'habitació d'ANNA i hi deixa una maleta.)* He organitzat els llits com m'indicaren el senyor Frank i el senyor Kraler. *(Anant cap a l'escala.)* I ara m'hauran de disculpar si els deixo, però he d'anar a l'altra punta de la ciutat a replegar les seues cartilles de racionament.

SRA. VAN DAAN. *(Incorporant-se.)* Cartilles de racionament? Però si hi veuen els nostres noms, sabran que estem ací.

(El Sr. KRALER i MIEP parlen alhora.)

SR. KRALER. No passa res.

MIEP. No es preocupen, no portaran els seus noms. *(Eixint.)* Ja tornaré després.

SR. FRANK. *(Acostant-se a l'escala per veure-la marxar.)*
Gràcies, Miep.

SRA. FRANK. *(Preocupada, al Sr. KRALER.)* Però, si no van als nostres noms... *(Mira el seu marit.)* Les cartilles seran il·legals. I nosaltres mai no hem fet res il·legal!

SR. FRANK. *(Calmant la seua dona amb tendresa.)* Sí, però em fa la impressió que, lamentablement, a

partir d'ara, no viurem precisament d'acord amb les lleis.

(El SR. KRALER tranquil·litza la SRA. FRANK i, al mateix temps, li dóna unes botelletes de medicines que portava per les butxaques.)

SR. KRALER. Això no és del mercat negre, senyora Frank. Al contrari, nosaltres en diem mercat blanc perquè, amb tot açò, ajudem centenars de persones que s'han d'amagar a Amsterdam.

(Des de fora, se sent el rellotge, que anuncia que falta un quart per a les vuit; el SR. KRALER mira el seu rellotge. ANNA baixa les escales corrents, s'atura a la finestra, separa les cortinetes i mira cap al carrer.)

ANNA. És el rellotge de la torre, el Westertoren!

SR. KRALER. Bé, jo me'n vaig. *(S'acosta a PETER, li dóna la mà i després torna per donar la mà a la SRA. VAN DAAN.)* Me n'he d'anar ara i tornar a l'oficina abans que arriben els treballadors. Miep i jo vindrem tots els dies per a portar-los menjar, notícies i saber què necessiten. Demà aconseguiré un forrellat més fort i el posaré en aquella porta *(Assenyala la porta que hi ha al peu de l'escala.)* i només l'obriran quan senten el nostre senyal. *(Al SR. FRANK.)* Per cert, ja els ha comentat això del soroll?

SR. FRANK. No, de seguida els ho explique.